

poprzedni nr K-188

X1104 ef.

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
97-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

ke
Barbara Tarquiniska
Dom Kombatanta
gospa (k. Rypime)
zesnig
Emudska
5-028 Bydgoszcz

Włodawek
AK

+ Orszł Antonina
z ul. Cieszyńska
Ps. „Antonina”

X-188/188¹ Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Orszet Antonina
J: K-188/188 Pom.
Wrocławskie AK

I./1. Relacja *k. 10 s. 1-13*

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora

4 1-4

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora

II. Materiały uzupełniające relację

7 1-8

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

1) okupacyjna k. 5 s. 1-10

2) z rodziny k. 1 s. 1

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 12*

VI. Fotografie

dział ikonografii

I/1. Relaja: Orset Antonino.

1. Relaja o dsiatelnosti Antoniny Orset napisane pres Helenu Orset-Burde, 9.06.1976, mpis, ony. k. 1 str. 1
2. Relaja napisane o Antoninie pres cirkę, Barbare Orset-Tarquiniske, mpis. 2 30.01.1981, ony. k. 2 str. 2-4
3. Relaja o Antoninie Orset napisane pres cirkę Halinę Wriedeniskę ed. Orset 30.04.1984, mpis, ony. k. 2 str. 5-7
4. Relaja o Antoninie Orset w/g wzoru Pol. Tow. Hist.; spisana Barbara Tarquiniske, mpis, kserokop. k. 1 str. 8-9
z 21.04.1980
5. Relaja Barbary Tarquiniskiej o metce Antoninie Orset - napisana a spisana dr. Bogdan Ziolkowski, mpis z 6.12.2004r. - kserokop. ony. k. 4 s. 10-18

Relacja o niezyskiej

Orszt Antonina, w czasie okupacji także Orszt Antonina, ur. dnia 12.06.1893r. córka Jgnacego i Julianny z domu Celmer.

W grudniu 1944r. prawdopodobnie w czasie ostatniej już selekcji w obozie koncentracyjnym Ravensbrück została wyselekcjonowana do pieca. Należała do konspiracyjnej organizacji AK we Włocławku, współpracując z mężem swoim Ludwikiem Orsztem który został zamordowany w więzieniu w Łodzi.

Aresztowana przez Gestapo w końcu stycznia 1944r. przebywała w więzieniu we Włocławku, 29 lutego 1944r. przewieziona została do więzienia w Łodzi, a 11 października 1944r. do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. W czasie przeprowadzanego śledztwa w więzieniach była bardzo bita - znęcano się nad nią, zakładając na wiele godzin maskę przeciwgazową, w której dusząc się traciła przytomność. Pokamano Jej również palce u prawej ręki.

Pomimo zadawanych tortur nie załamała się - nie wydała nikogo ze znanych Jej członków Armii Krajowej.

Zginęła śmiercią męczeńską, składając swe życie w ofierze Ojczyźnie.

Pozostawiła dwie córki do których tak bardzo chciała powrócić i które z ogromną miłością wspominała.

Nazwiska i adresy córek:

Barbara Targińska ul. Żmudzka 19 m 57 85-028 Bydgoszcz

Halina Wiedeńska ul. Świerczewskiego 24/26 m 6 Włocławek

Relację napisała

Helena Burda

zam. ul. Kopernika 15 m 18

10-512 Olsztyn

Olsztyn, dn. 9.06.1976r.

H. Burda

napisałam do obu córek Antoniny Orsztowej

zob. karta 2 arch. g. obywatelskiego str. 3

Barbara Tarajńska
ul. Kłudkowska 19/57
85-028 Bydgoszcz

Bydgoszcz, dnia 30.01.1981r.

2

Polskie Towarzystwo Historyczne

b) - o uczestniczeniu matki

I. Dane osobiste

1. Ojciec Antonina, z d. Gierzyńska, „Antonina”
2. Ur. 12.06.1893 roku w Janikowie pow. lipno. zamordowana w 1945 roku w Ravensbrück w czasie jednej z ostatnich selekcji. Nr. obozowy w granicach 78100 do 78120.
3. Siostry i Julianna Celmer.
4. Obrazowanie, duże gospodarstwo rolne, przy młynie, mają - Ludwik Ojciec - pracownik umysłowy.
5. Spokojna, obowiązkowa, stateczna, bardzo wyrozumiała, kochająca żona i matka, cieszyła się wielkim szacunkiem wśród sąsiadów i znajomych. Dużo znajomych zasiadało w niej różnym rod. była rybnikowa i srebrenka. W rodzinie panowała zgoda i miłość.
6. Adresy cerek:
Barbara - Zofia Tarajńska, z d. Ojciec, ur. 27.06.1923 roku w Skrzem pow. lipno. Zamieszkała w Bydgoszczy przy ulicy Kłudkowskiej 19/57
Halina - Zena Niedzińska, z d. Ojciec, ur. 15.12.1925 roku w Skrzem pow. lipno. Zamieszkała w Kłodzku przy ulicy Interwalskiego 24/26 w 6.

III. Okres okupacji do maja 1945 r.

1. przy mężu.
2. Głównie podobnie pomógł okupacji, na Nłocławku, przy
mężu - Ludwiku Druży, okręgu Pomorskie, zaprzeczenie Reich.
Z. N. Z. a po uwidkacji A. K.
4. Pseudonim - "Antonina", k. o. Łazarosi.

Odmarzenia: Km. PK nr 18 8 15 z dn. 27 V 78

5. Aresztowana w styczniu 1944 r. na Nłocławku przebywała
w gestapo do 19. 01. 1944 r. kiedy to przesiedlona została
do więzienia kobiecego w Łodzi ul. Gdaińska 13 i przeby-
wała tam do 11. 10. 1944 r. a następnie w obozie koncentra-
cyjnym w Ravensbrück do śmierci t. j. do 1945 roku.

IV. Dokumentacja

1. Zdjęcie Antoniny Druż - 1 szt. 1945 także Ludwika męża
2. Fotokopia legitymacji Kierowni Armi Krajowej - 1 szt.
3. Fotokopia kart z więzienia w Łodzi - 2 szt.

Żywa drobna rozrywka:

W mieszkaniu naszym na Nłocławku przy ul. Niślaniej odbywa-
ły się zebrania, przychodzili różni ludzie (mężczyźni i kobiety),
którzy rozmawiali na przywołanym sobie, zawsze na stole
leżały rozłożone karty do gry, a tymczasem dużo pisali i roz-
mawiali, przez cały wieczór z końca w następnym pokoju, prze-
chodziło do kuchni i tam wzięli zamieszanie wśród obecnych
i natychmiast przerywali rozmowę oś Rodzice porozumiewali że
mąż tłumaczył mi na czym to wszystko polega i czemu
szły nawet przez cały postępujący się mój przy dożywianiu

komis korespondencji, dla którego bezpieczeństwa na
dniach najbliższych była umieszczona wywieszka w języku
niemieckim i polskim, że w mieszkaniu jest choroba zakaźna,
dlatego wywieszka ta postawiona została, aby odklejona z drzwi,
i przy tych moich przeprowadzkach uległa całkowitemu zniszc-
zeniu.

Po aresztowaniu ojca ²¹ a przed ^{przebiegiem} ^{po Helene} aresztowaniu Heleny polityczny wy-
stępkę co mogło im albo komuś zaszkodzić, tak, że gdy pobili
pierwszą rewizję nie już im udało się, tego samego dnia
aresztowali również Helene, i pamiętam jak kilka parę dni
wymagała gdzieś jakieś papiery a nawet legitymacje. Po
tygodniu ^{26 I} aresztowali i wtedy zaczęły się straszne rewizje
książki, dzień "kampa" w metakach na magazynach ja
sama pamiętam w związku mojego zatrudnienia (sklep tyto-
niowy). ^{rej. nr 4900/4 i 3 maja}

ośka Antoniny Drost
Barbara Targajska

Stwierdzam własnoręcznie

podpisu 2 Zawsze 30 I 1947.

5

Relacja o uczestniczącej w niej
Autonimie Orsit z d/ Cieszyńskiej.

Autonima Orsit z domu Cieszyńska
urodzona 12 czerwca 1893 r.

sądowo uznana data śmierci I. 1945 r.

zginęła w Obozie Koncentracyjnym w Ravensbrück
spalona w krematorium w roku 1944 5

Imiona rodziców ^{autonimny} Ignacy i Juhana uarisko państwo
^{Julia} ~~małżeństwo~~ - Cieszyńska Almer

Środowisko rodzinne - właściciel małego sklepu i niewielkiej
bychwałczynie średnie - Bei zawodu - nie pra-

cowała - mgz pracownik umysłowy, ^{buchalter w Magyriem}
pozostały dwie córki ^{biadaczka} Helena i Bronisława i Bar-

bara Cieszyńska w Bydgoszczy

Okres okupacji - nie pracowała, dopuszczalna
data rozpoczęcia pracy konspiracyjnej rok 1940

Przebieg Okresu Gustaw ^{siostroznica} obecnie ^{Kolega Andrzeja} ⁽²⁸⁰⁴⁾
nie wiem czy posiadała pseudonim, "Autonim"

Arestowana w dniu 26 stycznia 1944 r. najpierw
wizjona w Gestapo we Wrocławiu, potem wywie-
^{do łodzi mar 1944 r. 10 X 1944} zioną do Obozu w Ravensbrück.

Z posiadanych dokumentów posiadam jedynie
fotografie z dowodu osobistego i jedyny list
pisany z Obozu. Starisko zamordowanej Matki
mojej nie figuruje w żadnych publikacjach ani
w żadnych listach ofiar Obozów Koncentra-
cyjnych. Czytałam w dniu hsiqich o tematyce
Obrotowej szukając jakiegoś śladu, ale nic nie zna-

variom).

Państwa przełamie dochowosci pracy kons-
tytucyjnej dlatki mojej Autowiny Prsst - Jej
aresztowania i jobytu w Ravensbrück.

Autowina Prsst wraz z innymi zuchian ughoyual
lewe dowody uczestnihom konspiracji, oraz jejmi.
funkcje Tgumhio (prawdopodobnie). Pamietam jak
peonej medniek wrócił ze spaceru ojciec i powiedział
mamusi że trzeba wyrzucić dom bo został arento-
wany pan Racieh i wiele innych osób. Nie pa-
mietam w jaki czas jodym przynio nocą ^{g. 20.30} Gestapo
i arentowało ojca - podczas jego ubierania są-
my z siostrą i mamusią staliśmy w pokoju tyjeu
a on stnieł do portretu J. Piusdshiego viny-
cego na ścianie. Wypruadili ojca a w ^{u 2 g. 40 min} parę minut
po tym wrócił po nocą obecny J. Helone Burdoug.
Było to 21 stycznia 1944r. Od tej chwili codziennie
robili u nas reżije - ale nic nie znaleli bo mamusi
vnysho podejmanie utopiła w kuble i wylała do
kanalizacji między innymi kenny do charakteru
racji. Wrećcie do reżiji w dniu 26 stycznia, na
które przyjechał z tatusem (B. pobitym i w
kajdanach) zabrali mamusię. Reżije trwały
w dalszym ciągu, przewracali vnysho w domu
do góry nogami a mnie jny tym karali w-
dzać przystawiony do uosa revolver. Ojciec pa-
mietam nigdy nic nie znaleli bo to co jenne
zostało - siostra Barbara vymosiła z domu
do sklepu w którym ^{sklep tytoniowy nie wyganki i j. maje} pracowała i wkręła w tro- 9

ciach a potem gdy mi się po to nie zgłaszało
spadła w piecu (były to bieżnik z instrukcją
pisany agramentem zym). Reżije trwały
mimo to dalej - przychodził codziennie o różnej
porach dnia najgłuszej w noc - i tak trwało
aż do uwierzenia z trójkąta amentowanej
Autonimny Orst, bywoli wtedy razem
11 amentowanych kobiet, między innymi
ciocę Heleng Orst, bynajmniej były skute
jednym Tauchem - widziałam to bo roz-
stałam tajemnie jażadomiona o tym że mają
je wywozić z Gestapo i zdziwiam przybiec
na dworzec, w momencie gdy je rozkuwano i
wchodziły już do wagonu bydlęcego. Zapam-
natałam mamusi siwe włosy (u dziewcząt amento-
wania była czarna) i znak kringa jako uśmiech
w powietrzu kiedy mi dostęgiła - bynajmniej
głosu z rozpaczy aż odciągnęły mi łudnie
Bo Gestapo z psami ruciło się do mnie -
i do już bynajmniej... z opowiadania cioci
wiem jak strasznie cierpiała - jak była har-
tozana, duszona żywcem i wrznięta żywcem
spalona. Jak wielkie było jej serce że nawet
w najcięższych torturach nie powiedziała że
miy deś dwie już niedługo miy choć miałymy
po osiemnastu i dwadzieści ~ lat.

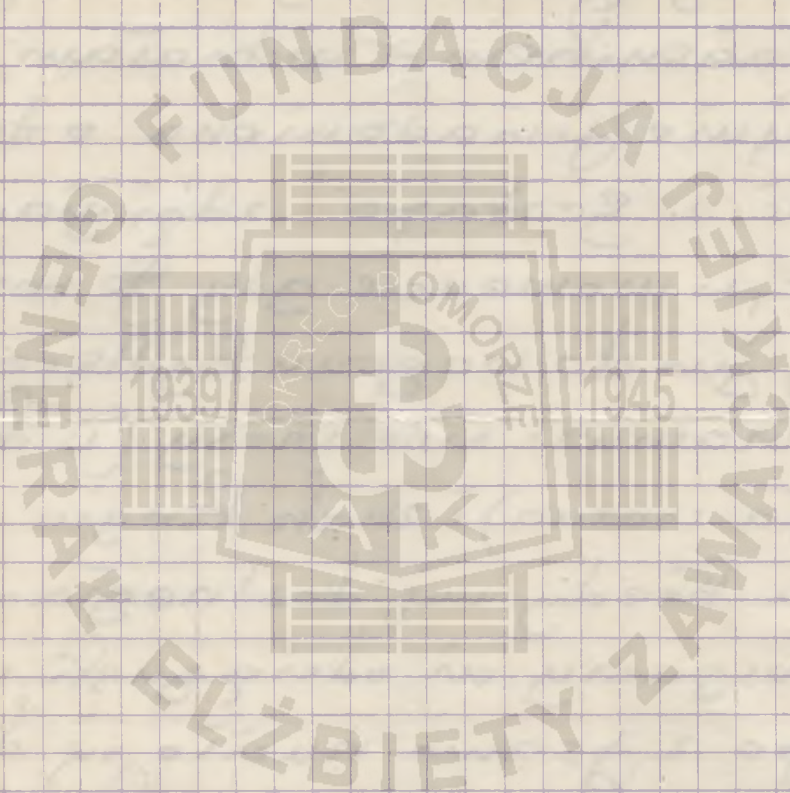
Hanka Liederska z J. Orst.

Stwierdzam własnoręcznie
podpisu z Barasche

10

30.1.1987
verte

P. Targim the Barbara wzięte - po awanturze ojca matka wyjechała
Kilkakrotnie przenieść, przepisać, w tym czasie kryje i
opiekowała

3 8

1. Dane osobiste

1. Orsz Antonina z d. Cieszyńska, "Antonina"

2. Urodzona 12.06.1893r. w Janowie pow. Lipno, zginęła w krematorium w 1945r. w Ravensbrück w czasie jednej z ostatnich selekcji nr. obojowy 78121

3. Ignacy i Julianna z d. Celmer

4. Obszarnicze, duże gospodarstwo rolne, po I wojnie świat. - nauczycielka, następnie przy mężu, mąż Ludwik Orsz - pracownik urzędowy

5. Spokojna, obowiązkowa, stateczna, bardzo wyrozumiała, wspierająca żona i matka, cieszyła się wielkim szacunkiem wśród sąsiadów i znajomych. Dużo znajomych zasięgało u niej różnych rad, była życzliwa i szczerą. W rodzinie panowała zgoda i miłość.

6. Adresy córek:

a/ Barbara- Zofia Targińska, z d. Orsz, ur. 27.06.1923r. w Skępcach pow. Lipno, zamieszkała w Bydgoszczy przy ul. Żużkowskiej 19/57 tel. 42-07-82.

b/ Halina- Irena Wiedeńska, z d. Orsz, ur. 25.12.1925r. w Skępcach pow. Lipno. Zamieszkała we Włocławku przy ul. Swierczewskiego 24/26 m. 6, tel. 247-28.

III. Okres okupacji do maja 1945r.

1. przy mężu.

2. Prawdopodobnie początek okupacji, we Włocławku, przez męża- Ludwika Orszta, okręg Pomerze, zgrupowanie "Reich" ZWZ a po unifikacji AK.

4. Pseudonim- "Antonina" K.C. łączność. Odznaczenia: Krzyż Armii Krajowej nr. 18815- dn. 27.06.1978r. i Krzyż Walecznych

5. Aresztowana 26.01 1944 r. we Włocławku przebywała w gestapo do 29.02. 1944 r. kiedy to przewieziona została do więzienia kobiecego w Łodzi, ul. Gdańska 13 i przebywała tam do 11.10.1944 r., a następnie w obozie koncentracyjnym w Ravensbrück do śmierci t.j. do 1945 roku.

V. Dokumentacja

1. Zdjęcie Antoniny Orsz - 1 sztuka

2. Fotokopie kart z więzienia w Łodzi - 2 sztuki

3. Zdjęcie Ludwika Orszta - 1 sztuka

Inne drobne szczegóły

W mieszkaniu naszym we Włocławku przy ul. Wiślanej była skrzynka poczty konspiracyjnej, odbywały się zebrania, przychodzili różni ludzie mężczyźni i kobiety, których nazwisk nie przypominam sobie.

Zawsze na stole leżały rozłożone karty do gry, a tymczasem dużę pisali i rozmawiali, parę razy wstawszy z łóżka w następnym pokoju przechodząc do kuchni zauważyłam zamieszanie wśród obecnych i natychmiast przerywali rozmowę, aż rodzice porozmawiali ze mną tłumacząc mi naszym to wszystko polega i czemu służy, nawet parę posłużyli się mną przy doręczaniu komuś korespondencji. Od lutego 1941 roku już i ja byłam zaprzysiężonym żołnierzem AK i pełniłam funkcję łączniczki. Dla większego bezpieczeństwa na drzwiach wejściowych była umieszczona wywieszka w języku niemieckim i polskim, że w mieszkaniu jest choroba zakaźna. Długo wywieszkę tę przetrzymywałam, ale odklejona z drzwi i przy tyłu moich przeprowadzkach uległa całkowitemu zniszczeniu.

Po aresztowaniu ojca 21.01.1944 roku z mamą i ciocią Heleną paliliśmy wszystko co mogło im albo komuś zaszkodzić, tak że, gdy robili pierwszą rewizję nic już nie znaleźli. Tego samego dnia aresztowali ciocię Helenę i z matką parę dni wynosiliśmy jakieś papiery i legitymacje. Po tygodniu i ją aresztowali i wtedy zaczęły się straszne rewizje. Książkę / Mein Kampf / z notatkami na marginesach ja sama paliłam w miejscu mojego zatrudnienia - sklep tytoniowy róg ul. Cyganka i 3 - Maja. -

not.
kopie legitymacji Kowalska A.K.
" - paszporty z wizjami
w Łodzi.
" dokumenty z Archiwum

orka Antoniny Drost
Barbara Tarquiszka
85-028 Bydgoszcz
ul. Smudzka 49/57
tel. 42-07-82

Bydgoszcz, dnia 27.04.1990

otrzymany 21 kwietnia 1990

Relacja p. P. Targińskiej o matce A. Orszel
p. Antonina - uzupełnienia do relacji - 1990

10

- 1) skąd informacje o losie A. Orszel w Ravensbrück?
- 2) Czy były listy, przesyły z więzienia w Łodzi?
- 3) Kogo z członków AK A. Orszel znała? Z kim współpracowała?
- 4) Gdzie rodzina została wywieziona z Nowomiczkiej?
- 5) Czy siostra Halina brała udział w konspiracji?
- 6) Czy A. Orszel brała udział w naradach odbywających się u Was w domu? Kogo z tych narad Pani wówczas znała? Kto z nich był aresztowany? Kogo Pani poznała po wojnie?
- 7) Czy istniała współpraca na linii Brestowskie - Guzowskiej?
- 8) Gdzie dostarczała Pani korespondencje od rodziców? Czy polecała otrzymywać Pani od ojca czy od matki?
- 9) Gdzie wyrosła z Antoniną? (Kolejny) papiery: legitymacje, paszporty 21 a 26 l. Co się z nimi stało?
- 10) Czy mama na okresie okupacji pracowała?
- 11) Czy matka Antonina w AK współpracowała?
- 12) Czy była współpraca z Feliksą Orszel?

od 4 sierpnia 1939 r. od razu na

od 10 nie pracowała

Wzrost były z Ludwiką Stencel / spotkanie się z nią
p. B. po wojnie i jej matka dojechała - opowiedziały mi, nie, opowiedziały
nie wie jej siostra / - Były z Feliksą Orszel w Falbom - patrzeć
relacja przywołanie do nich p. Barbary

ad 1 Informacje sp z Arlosem

list M. Murdy z data i numer 61 z 15.04.46

ad 2. Otrzymałem listy 6 XII 04 A. i z Orntois z Jochi.

ad 3 Wspomnienie z G. I. Olzeurkiem / iostreńcem / - był abramy

ojca w czasie wojny iwiadowej wspóln. - podlegał z Orntois

z Gertarem Józefem Włodarkiem ul. Belmiskowy 1

tel 052 z 61-07-93

Przywołaj G. J. Olzeurkiego, brata Bratę do mamy / konspir.

z M-y Gofę okupację działał jako kierownik / pr. w jalijskiej firmie /

stał miał możliwość pomocy z praniem ludzi z jony i materiałów

dlawiono na niego, Cestaw

z Marylą Sobocincką, z Olga Lidlio / dorka matka niemieck

Helena Ornt (z m. Burda),

ad 5 Klucze wiedziata co nieco, matka za długi jony. Była
przez mamę pomęczona

ad 6 Brata udiat w prawie wytych naradach w domu. Byli na

tych naradach: z. Braty, "bratw", z. Młewcki / rovininik ojca /

młode małżeństwo Berdiebra / one - Genie om się ukrywał na strzechy,

chyba pr. na kules - Lewandowski z Młewckim spotkali się p. B. T.

po wojnie / był jui rany / na jalijskiej urzędności AK. Nie pomole

się, dopiero po rozmowie był aresztowany. Po wojnie przesła

Włodarka / pozostał po z narad /

ad 7 Istniata współpraca na linii Ornt - Guroscy. Prami

B. T. tej do nich chodziła. Młama nie pona tej ukrywała kasty,

z nimi. Młama poprzedowała, przygotowała, wykonała prace, bo

była w domu, nie pracowała

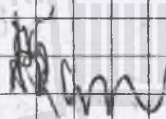
12
od 8 Polecenia były od ojca / lepiącego - zawsze wyszła
była z ojcem / Do ulrytego ze strychni lewandowskiego / ulryty, ze
strychni / Nie udało się negocjacji z nim kontaktów po wojnie - przepaści
Na strychni przechodziła się przez stół - specjalne miejsce

9 Wymyśla było palone dzień kemp był spalony jak ich już
nie było. Wyfranki były między sobą / strach jednych od p.
Barbary / Złotowski sprawy i mamy, psychodzieła de Orsini / ciach
AK / Pracowała

12 Była współpraca z Feliks Orsini, żony Henryka

Psychodzieła de Li A Orsini / jej synowie brach uciekł w Kwart lian /

Z nie p. Barbare b. v Felbana. Były wiekiem, palny obęgi
pieno. dębiki dołacie o p. B.V. bo miate dobry wrostek, zawsze
cał dostępną /

Relacje p. B. Jarpiński spisach p. Z. Utkowski 2005 12 06.

Symboliczny grób J. A. Orst jest w proboszcz rodzinny
w Nikole.

Tablice na domu. w Włodawku?

W grobie leżą dziadkowie, /duch był w Nikole w styczniu
strony Połaniec

Grób rodzinny będzie w murku. miejscu zamieszkania syna

Dziedek ze str. matki /jej ojciec / podał się do polski Cieszyński
Grób jest w Jankowie. Herb - trzy malowki wstążki. - Rodzina
patriotyczna walczyła przed germanizacją
Do / Arysto - sierca

II 1945 Dowiedzieli się że na dworcu miejscowym który stwierdził
że ojciec zginął. Wykazał że sprytnie z Radopolu był apel,
a który był kłopotliwy w trakcie apelu wymuszone zakwaszenie czołowe,
który jemu był. Rozmowa się że to Orst, Włodawka

-III 1945 Ojciec był b. maltretowany w więzieniu / drugi, wicelach / Był
cały czas w więzieniu. Nie miał siły, modlił się

Wojacy Cieszyński ur. w 1851, na 81. latach zmarł w 1911, o
Jankowie pochowany w Suminie pod Lipno

Na płycie nagrobnej pionowej trzy wiersze wierszy na górze
a na płycie poziomej trzy wiersze wierszy / bez napisu
Zona Janina z d. Celmer

Córka: Czarnecka Zofia Cecylia 26.02.1886, zm. 7.03

1970, Córka: Orst Antonina ur. 22 06 1893, zm. 1975

Była ienna J. A. Orst

1/2. Dokumenty dotyczące rełatowa:
Orszet Antoniminy

1. Wyciąg z listy obozu koncentracyjnego
Ravensbrück przesłany do Barbary
Tarcinińskiej (córki Antoniminy) - 16.04.1981,
mpis, kserokop. k. 1 str. 1
2. Wniosek córek Antoniminy - Barbary
i Heliminy - w sprawie wznowienia jej
ze smartu, mpis, kopia odpisu z 1958 k. 1 str. 2
3. Kserokopia legitymacji Krystia A B
nr 18815, Londyn 27.06.1978 k. 1 str. B
4. Pismo Międzynarodowego Biura
Poszukiwań z 29.01.1982r. w sprawie
Antoniminy Orszet i Ludwiki Orszet
(kserokop. oryg.) k. 1 s. 4

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

EXTRAIT DE DOCUMENTS

EXCERPT FROM DOCUMENTS

DOKUMENTEN-AUSZUG

Votre Réf.
Your Ref.
Ihr Az.

- - -

Notre Réf.
Our Ref.
Unser Az.

T/D - 1 068 729

Nom **ORSZT, CIERCZYNSKA-/-**
Name
Name

Prénoms **Antonina -/-**
First names
Vornamen

Nationalité **polnisch -/-**
Nationality
Staatsangehörigkeit

Date de naissance **12.6.1893 -/-**
Date of birth
Geburtsdatum

Lieu de naissance **nicht angeführt**
Place of birth
Geburtsort

Religion **nicht angeführt -/-**

Noms des parents **nicht angeführt -/-**
Parents' names
Namen der Eltern

Profession **nicht angeführt -/-**
Profession
Beruf

Dernière adresse connue **nicht angeführt -/-**
Last permanent residence
Zuletzt bekannter Wohnsitz

Arrêté le **nicht angeführt**
Arrested on
Verhaftet am

a **nicht angeführt -/-**
in
in

par **nicht angeführt -/-**
by
durch

Est entré au camp de concentration **Ravensbrück -/-**
Entered concentration camp
Wurde eingeliefert in das Konzentrationslager

Ravensbrück -/-

No de detenu **78121 -/-**
Prisoner's No.
Häftlingsnummer

le **13. Oktober 1944 -/-**
on
am

venant de **nicht angeführt**
coming from
von

par **nicht angeführt -/-**
by
durch

Categorie **"polit." (* politisch) -/-**
Category
Kategorie

Transféré **nicht angeführt -/-**
Transferred
Überstellt

Dernière mention dans la documentation des CC
Last entry in CC-records
Letzte Eintragung in KL-Unterlagen

keine weiteren Informationen -/-

Remarques **Bei dem unterstrichenen Teil der Personalangaben handelt es sich um**
Remarks **die originalgetreue Wiedergabe der Eintragung in dem hier vorliegenden**
Bemerkungen **Dokument. Der Internationale Suchdienst ist nicht berechtigt, Original-**
eintragungen zu ändern. -/-

Documents consultés **Zugangsliste des Konzentrationslagers Ravensbrück. -/-**
Records consulted
Geprüfte Unterlagen

Expédié à **Frau**
Dispatched to **Barbara Targińska**
Abgesandt an **PL-85-028 Bydgoszcz**

Arolsen, den 16. April 1981

[Signature]

H. SIEDEL
Directeur

pour la

[Signature]

M. Mienius
pour le Service des Archives
ZARZĄD OKRĘGOWY
ul. Ka. Mickiewicza 2
85-016 BYDGOSZCZ
tel. 322 03 80, 322 10 11

Zgodność adresu z eliminacją
stwierdzam
80201 ✓

ES *[Signature]*

* A titre explicatif; ce complément ne figure pas sur les documents originaux
* Added by the I.T.S. as explanation; does not appear on the original documents
* Erklärung des I.T.S., erscheint nicht in den Originalunterlagen

Do

Sądu Powiatowego - Wydział Cywilny

we Włocławku

Haliny Orszty
Włocławek, ul. Bojowników
Proletariatu 18Targińskiej Barbary
zam. Bydgoszcz
ul. Grunwaldzka 2e7Wniosek

Uprzejmie proszę o uznanie za zmarłą - matki naszej Antoniny Orszty z domu Cieszyńskiej córki Ignacego i Julianny, urodzonej 12 czerwca 1893 r. w Jankowie pow. Lipno.

Wyżej wymieniona zamieszkiwała do wybuchu wojny t.j. do roku 1939 we Włocławku przy ulicy Nowowiejskiej 16, a w chwili aresztowania we Włocławku przy ulicy Wiślanej 4/5.

W roku 1944, w miesiącu styczniu, została aresztowana przez władze niemieckie i wywieziona do obozu koncentracyjnego w Rawensbrück. Z obozu tego już nie powróciła, gdyż została tam stracona.

Powyższe fakty poświadcząć może świadek Helena Burda, zamieszkała obecnie w Olsztynie przy al. Przyjaciół 10 n.4.

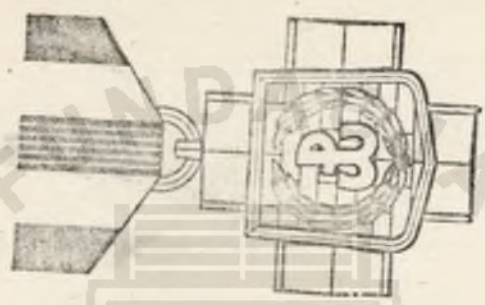
W zał.

(H.Orszt)

Skrócony wypis aktu urodzenia.
Skrócony wypis aktu ślubu.

Jest siostra moja nie jest zdisia
uamę dlati - ja zrobiz od bithi,
jest na Jani adres
I dowarany
Hanna Dieleish-

LEGITYMACJA
KRZYŻA ARMII KRAJOWEJ

Nr. 18815

Nazwisko
Imię Antonina
Pseudonim "Antonina"
Przydział K.O. Łączność.
Okr. Pomorze.

Odmierzony został

KRZYŻEM ARMII KRAJOWEJ

ustanowionym dnia 1 sierpnia 1966 roku przez
dowódcę A.K. gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego
dla upamiętnienia wysiłku żołnierza Polskiej
Podziemnej w latach
1939—1945.

Przewodniczący
Podpis: *M. Mandziej*
M. Mandziej a. "Słwy"

London, dnia 27. CZER. 1978

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

D - 3548 AROlsen

Tel. (05691) 637 - Telegr.-Adr. ITS Arolsen

Arolsen, den 29. Januar 1982

UB

Frau

Barbara Targinska
ul. Zmudzka 19/57

PL-85-028 Bydgoszcz

Unser Zeichen
(bitte angeben)
T/D - 1 068 729
X-Ref

Ihr Schreiben vom 23. Januar 1981
an das Versorgungsamt Ravensburg und
Fragebogen vom 1. September 1981

Betrifft: Ihre Eltern,
Frau Antonina ORSZT geborene CIESZYNSKA, geboren am 12.6.1893
in Jankowo und
Herrn Ludwik ORSZT, geboren am 3.10.1892 in Jarczechowo

Bezug Unser Schreiben und Dokumenten-Auszug vom 16. April 1981 sowie
unser Schreiben vom 30. April 1981

Sehr geehrte Frau Targinska!

Wir nehmen Bezug auf Ihre oben angeführten Schreiben und teilen Ihnen
mit, daß wir Ihre Anfragen vom 23. Januar und 27. Februar 1981 mit
unserem Schreiben und Dokumenten-Auszug vom 16. April 1981 beantwortet
haben.

In der Hoffnung, daß diese zwischenzeitlich in Ihren Besitz gelangt sind,
betrachten wir Ihr Schreiben an das Versorgungsamt Ravensburg als er-
ledigt.

Wir verbleiben

mit freundlichen Grüßen

E. HENSCHEL
für die Archivleitung

II. Materiały uzupełniające relacje: Orszet
Antonime

1. Biogram Antonimy Orszet (2 ep.)
mpis, b. autore k. 2 str. 1-2

2. art. do z. 2, Sylwetki kobiet - żołnierzy
- Orszet Antonime w d. Cieszyńskiej -
autorstwa Bogdana Ziobrowskiego,
mpis.

k. 4 s. 3-6-7

3. Fiserokopie zdjęć rodziny Orszetów:
Antonimy, Heleny (zam. Burde), Ludwika k. 1 s. 8

Przebieg biografii

Włocławek 1
A K

† †

Orszat Antonina (1893-1944), gospodyni lokalu kontaktowego inspektora
urodzona 12.VI.1893 r. w etn. Włocławek 2-107 -PK
1941-44

córka Ignacego i Julianny z d. Celmer, zamieszkiwała
we Włocławku z mężem Ludwikiem i dwiema córkami.

W czasie okupacji zamieszkiwała nadal w Włocławku. Była
członkiem AK, współpracowała z mężem Ludwikiem. Aresztowana
przez Gestapo w końcu (17 ?) stycznia 1944 r. (wsypa szefa
wydziału V "K" Sztabu Komendy Okręgu Pomorze) razem z mężem
i szwagierką Heleną Orszat. Torturowana w więzieniu w Włocławku
i Łodzi nie zdradziła nikogo. 11.10.1944 r. wywieziona do
Eavensbrück, gdzie zginęła wyselekcjonowana don pieca w grudniu
1944 r.

Zbiory E. Zawackiej -poz.188- relacja szwagierki Heleny
Orszat -Burda córka ...

Włocławek

AK

† †

(1893-1944)

podpis
podpis
inspektoratu Włocławek 242-11K 1944-44

Orszet Antonina urodzona 12.VI.1893 r.

córka Ignacego i Julianny z d. Celmer, zamieszkiwała we Włocławku z mężem Ludwikiem i dwiema córkami.

W czasie okupacji zamieszkiwała nadal w Włocławku. Była członkiem AK, współpracowała z mężem Ludwikiem. Aresztowana przez Gestapo w końcu (17 ?) stycznia 1944 r. (wypa szefa wydziału V "K" Sztabu Komendy Okręgu Pomorze) razem z mężem i szwagierką Heleną Orszet. Torturowana w więzieniu w Włocławku i Łodzi nie zdradziła nikogo. 11.10.1944 r. wywieziona do Ravensbruck, gdzie zginęła wyselekcjonowana don pieca w grudniu 1944 r.

Zbiory E. Zawackiej -poz.188- relacja szwagierki Heleny Orszet -Burda.

13.11.2004

Sylwetki Kobiet-Żołnierzy

Orszt Antonina z d. Cieszyńska (1893–1945), ps. „Antonina”, łączniczka Wydziału V Komendy Okręgu ZWZ-AK Pomorze.

Urodziła się 12 maja 1893 r. w Jankowie gm. Jastrzębie (ob. Lipno), pow. Lipno. Jej rodzice Ignacy i Julianna z d. Celmer prowadzili duże gospodarstwo rolne. Nie są znane dokładne dane na temat jej wykształcenia. Wiadomo tylko, że posiadała wykształcenie średnie ogólnokształcące.

W 1922 r. w Kikole zawarła związek małżeński z Ludwikiem Orsztem (ur. 1892), byłym żołnierzem Legionów Polskich (1915 r.), od 1916 do 1918 r. komendantem POW — początkowo osady Kikół i okolicznych wsi, a następnie w północno-zachodniej części powiatu lipnowskiego. Po odzyskaniu niepodległości w stopniu plutonowego służył on do lutego 1921 r. w wojsku polskim w 31 pułku piechoty. Walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, w czasie której został ranny.

Po zawarciu związku małżeńskiego nie pracowała, zajmując się wychowaniem córek Barbary Zofii ur. 27 VI 1923 r. (z m. Targińska) i Haliny Ireny ur. 25 XII 1925 r. (z m. Wiedeńska). Rodzina mieszkała kolejno w Skępem, Nieszawie i Brześciu Kuj., w miasteczkach w których L. Orszt pracował w charakterze kierownika sklepów w Spółdzielniach Spożywców. Od 1935 r. rodzina zamieszkała we Włocławku, gdzie L. Orszt był zatrudniony w latach 1935–1937 w charakterze kontraktowego poborcy skarbowego w Urzędzie Skarbowym, a od 1 VII 1937 r. jako kancelista w Oddziale Opieki Społecznej Wydziału Społecznego Magistratu. Do 1939 r. mieszkali tutaj przy ul. Nowomiejskiej w domkach Komunalnej Kasy Oszczędności m. 9.

Z tego okresu została zapamiętana jako osoba: „spokojna, obowiązkowa, stateczna, bardzo wyrozumiała, wspaniała żona i matka, cieszyła się wielkim szacunkiem wśród sąsiadów i znajomych. Dużo znajomych zasięgało u niej różnych rad, była życzliwa i szczerą”. (APAK, Insp. Wł., t. osob.: Orszt A. — relacje, sygn. K-188/188 Pom.).

Po wybuchu wojny zostali przesiedleni na ul. Wislaną 4 (Mozart Str. 4), a L. Orszt przeniesiony do pracy w niemieckiej Ubezpieczalni Społecznej. Do konspiracji w ZWZ-AK A. Orszt została wprowadzona i zaprzysiężona wraz z mężem w lipcu 1940 r. przez Gustawa Ignacego Olszewskiego, ps. „Wojtek”, „Gracjan” (jej siostrzeńca — syna siostry Leokadii) — ówczesnego kierownika Wydziału Łączności Inspektoratu ZWZ Włocławek, krypt. „Ogrody”. Przyjęła pseudonim „Antonina”. Została łączniczką pomiędzy mężem, ps.

2

4

„Leonard”, a G.I. Olszewskim. Funkcję tą pełniła kolejno na szczeblu Inspektoratu i Okręgu, co związane było z awansem „Gracjana” na funkcję szefa Wydziału V Łączności Kom. Okr. ZWZ-AK Pom., krypt. „Reich”, „Tartak” i inne (używał na tym stanowisku pseudonimu „Willi”), a jej męża na stanowisko jego zastępcy.

W ich mieszkaniu była umieszczona ważna skrzynka pocztowa Kom. Okr., a także lokal konspiracyjnych narad. Ten podstawowy lokal konspiracyjny dla Wydziału V prowadziła właśnie „Antonina”. W lutym 1941 r. do konspiracji przez rodziców wprowadzona została córka Barbara Zofia ps. „Basia”, a najpóźniej od 1942 r. do ochrony zebrań i przekazywania przesyłek na terenie Włocławka „Antonina” używała i młodszej córki Haliny Ireny.

W lipcu 1941 r. L. Orszt wprowadził do konspiracji swoją siostrę Helenę z m. Burdę, ps. „Hala”, prowadziła ona dla niego skrzynkę kontaktową, mieszczącą się w jej miejscu pracy w drogerii Paula Neumanna przy ul. 3 Maja. Poczty tę przekazywała bratu lub szwagierce, z którą od tej pory ściśle współpracowała.

W mieszkaniu Orsztów często odbywały się zebrania konspiracyjne, na które przychodzili różni ludzie, mężczyźni i kobiety. Poza Zygmuntem Mareckim oraz małżeństwem Zofią i Janem Suchorzewskimi ich nazwiska pozostają nadal nieznanne. Zawsze na stole leżały rozłożone karty do gry, a zebrani dużo rozmawiali i pisali „Antonina” prowadziła kancelarię męża. Do jej zadań należało przepisywanie ustaleń z narad, rozkazów, instrukcji dla łączników, meldunków do G.I. Olszewskiego, które dostarczała „Gracjanowi” osobiście lub na skrzynki kontaktowe we Włocławku. Przygotowywała całość konspiracyjnej poczty.

Rola kwatery Orsztów i „Antoniny” wzrosła jeszcze od końca 1942 r. Było to związane z zakończeniem dominującej roli bazy Guzowskich we Włocławku i powiązanej z nią kwaterą Stencłów w Falborzu w wyniku aresztowań na terenie Inspektoratu Włocławskiego (X–XI 1942 r.) — tzw. sprawa „Andrzeja” (kpt. cz. wojny J. Olszewski, pierwszy kmdt Insp. Wł., a od 1941 r. kmdt Podokręgu Morskiego aresztowany 5 X 1942 r.). Kwatera Orsztów przejęła znaczą część zadań bazy Guzowskich w zakresie łączności z Kom. Obszar. Zach. AK w Warszawie. Poczty przygotowywała i przekazywała łącznikom „Antonina”.

W dn. 21 I 1944 r. nastąpiły aresztowania na terenie Inspektoratu konspiratorów powiązanych z Wydziałem Łączności Kom. Okr. i G.I. Olszewskim. Było to związane ze śledztwem prowadzonym przez Gestapo rejencyjnie w Łodzi — tzw. wsypa „Willego”. Prawie jednocześnie aresztowani zostali m.in. w Kowalu Józef Polski i jego żona Eugenia, ps. „Tota” oraz przybyły do nich tego dnia G.I. Olszewski (prowadzili oni w tym mieście główny punkt kontaktowy dla łączników i kurierów Wydziału Łączności), w Kaliskach gm. Lubień Kuj. mjr Florian Sokołowski, ps. „Wandalin” od sierpnia 1943 r. kmdt Podokręgu

Południowo-Wschodniego, a we Włocławku Ludwik Orszt (o godz. 20³⁰). Dwie godziny później zatrzymana została Helena Orszt. W ciągu tych dwu godzin „Antonina” z „Kala” zdążyły zniszczyć lub ukryć wszystkie materiały, mogące być dowodem konspiracyjnej działalności. Przeprowadzona przez gestapo rewizja po aresztowaniu „Kali” zakończyła się ich niepowodzeniem. Pomimo powtarzających się tego dnia rewizji i stałej obserwacji domu „Antonina” i jej córka „Basia” zdołały w następnych dniach wynieść do sklepu przy ul. Cyganka (gdzie „Basia” pracowała) lub nieznanymi miejsc pozostałą część konspiracyjnych papierów, w tym czyste druki legitymacji i przepustek.

26 I 1944 r. na rewizję w mieszkaniu gestapowcy przyjechali z L. Orsztem (bardzo pobitym i w kajdanach). Po rewizji aresztowano również „Antoninę”. Wiadomo, że już w początkowym etapie śledztwa 21–22 stycznia złamał się jeden z konspiratorów NN, który był konfrontowany z „Kala” (powiedział wszystko o jej działalności. Ze względu na jego wcześniejsze zasługi w walce nie wyjawiała ona w relacjach jeog nazwiska (APAK, Insp. Wł., t. osob.: Orszt H. — relacje, sygn. 145/145 Pom.). Nie jest jednak pewnym co mieściło się w jego słowach: „Mów wszystko, bo już wszystko powiedziałem”.

Po wojnie ustalono również, że w śledztwie załamał się G.I. Olszewski (potwierdzają to meldunki zbiorcze Gestapo zachowane w archiwum w Koblencji), ale nastąpiło to dopiero w lutym (T. Jawszowski, *Olszewski Gustaw Ignacy*, [w:] *SBKP*, cz. 4, s. 110). Trudno jednoznacznie określić jaka była przyczyna aresztowania „Antoniny”, w każdym razie Gestapo doskonale wiedziało o roli Orszków w konspiracji, szukając w czasie rewizji książki „Mein Kampf”, w której znajdował się szyfr używany przez konspiratorów. Już w siedzibie Gestapo we Włocławku podobnie jak mąż była brutalnie przesłuchiwana. Z chwilą aresztowania miała czarne włosy, kiedy 5 tyg. później wywożono ją z Włocławka była siwa. Z więzienia przy ul. Karnkowskiego (Dietrich-Eckart-Strasse przewieziono ją na dalsze śledztwo w lutym 1944 r. do Łodzi, gdzie 29 lutego osadzono ją wraz z 11 kobietami aresztowanymi w tzw. sprawie Willego w więzieniu przy ul. Gdańskiej 13. Bestialsko katowana, traciła siły fizyczne. Po jednym z przesłuchań w siedzibie Gestapo wracała do więzienia z „Kala”, która w swej relacji pisze: „W czasie bicia złamano jej dwa palce u prawej ręki. Bardzo cierpiała, ale trzymała się dzielnie”. (APAK, Insp. Wł., t. osob.: Orszt H. — relacje, sygn. 145–145 Pom.).

W Łodzi była do 11 X 1944 r. po czym została wraz z innymi konspiratorkami z jej grupy skierowana do obozu koncentracyjnego Ravensbrück do którego przybyła 13 X tr. W obozie miała nr 78 121. W przeciwieństwie do pozostałych kobiet skierowanych do obozu ona i Zofia Suchorzewska pozostały w tym obozie. Były już tak osłabione, że nie nadawały się do

4

6

pracy. W tym okresie bardzo tęskniła za córkami, o których ustawicznie mówiła i do których chciała wrócić.

A. Orszt zginęła w Ravensbrück w 1945 r., wyselekcjonowana do pieca krematoryjnego w jednej z ostatnich selekcji w tym obozie. Jej losy ostatecznie udało się ustalić dopiero w 1981 r. poprzez Biuro Poszukiwań Międzynarodowego Czerwonego Krzyża (wcześniej podawana że została żywcem spalona w grudniu 1944 r.).

Odznaczona rozkazem Kom. Okr. z 22 XII 1944 r. (poz. 37 listy) Krzyżem Walecznych i pośmiertnie Krzyżem Armii Krajowej w 1978 r. (Nr 18815). Jej i męża nazwisko zostały umieszczone na tablicy upamiętniającej zamordowanych, poległych w walce i zaginionych żołnierzy Armii Krajowej odsłoniętej 29 IX 1991 r. na Starym Rynku w Bydgoszczy.

Ludwik Orszt również zginął, ale data i miejsce jego śmierci pozostają nieznane. Ostatnia wiadomość jaka dotarła do rodziny od niego to gryps z więzienia w Łodzi z sierpnia 1944 r. Zginął albo w tym więzieniu albo w pobliskim obozie w Radogoszczu.

APAK, Kom. Okr. t. osob.: Olszewski G.I. — relacje; tamże, Insp. Wł. T. osob.: Orszt A, Orszt B., Orszt L., Lidka O., Spryszyńska I. — relacje.

Archiwum Państwowe w Toruniu, Oddział we Włocławku, Akta miasta Włocławka 1918–1939, Akta osobiste, sygn. 99 (Orszt L.).

Archiwum Sądu Rejonowego we Włocławku, Sąd Powiatowy Włocławek, sygn. Akt. I Ns 674/58(Orszt A.), I Ns 673/58 (Orszt L.).

Jedni z wielu, „Gazeta Wyborcza” z dn. 25 września 1991.

Jaszowski T., *Okręg Pomorski Armii Krajowej Podokręg Południowo-Wschodni*, Toruń 1996, s. 65–66, 85; tenże, *Olszewski Gustaw Ignacy*, [w:] SBKP, cz. 4, pod red. A. Zakrzewskiej i E. Zawackiej, Toruń 1998, s. 109–110; *Orsztowa Antonina*, [w:] *Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939–1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej*, pr. zbiorowa Michalska H. i inne, Warszawa 1988, s. 302; Minczykowska K., *Orszt Helena*, [w:] SBKP, cz. 5, pod red. E. Skerskiej, Toruń 2001, s. 102–104; Targińska B., *Orszt Ludwik*, [w:] SBKP, cz. 1, pod red. H. Maciejewskiej-Marcinkowskiej i E. Zawackiej, Toruń 2002, s. 162; Ziółkowski B., *Kobiety-żołnierze Związku Walki Zbrojnej Armii Krajowej Inspektoratu Włocławek*, [w:] *Wojenna służba Polek w II wojnie światowej*, pod red. W. Rezmera, Toruń 2003, s. 87–88, 93–94, 96.

dr B. Ziółkowski

córka

Barbara Targim'ska

Dom Bombatanta

w Ugoszeniu k. Rygina

10.11.2004

☺

A. Ornd przed sklepem w
ujmie

2. mieniona przy ul. Wisłany 3

A. Ornd

H. Ornd (Burdak)

L. Ornd

FUNDACJA
GENERALNA
POMORZE
1939 1945
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

IV / 1. Korespondencja okupacyjna:

- listy Antoniny Orszet i Słodwika Orszet do córki Barbary Orszet zam. Targimiskiej za okres kwiecien 1944
- wrzesień 1944 w j. niemieckim; kserokop. oryg.

k. 5 s. 1-10

Absender: Orszel Ludwig
geb. 3.10.1892. - Litzmannstadt
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Robert-Machstr. 16.
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte
Litzmannstadt

Textil-Industrie
Im Osten

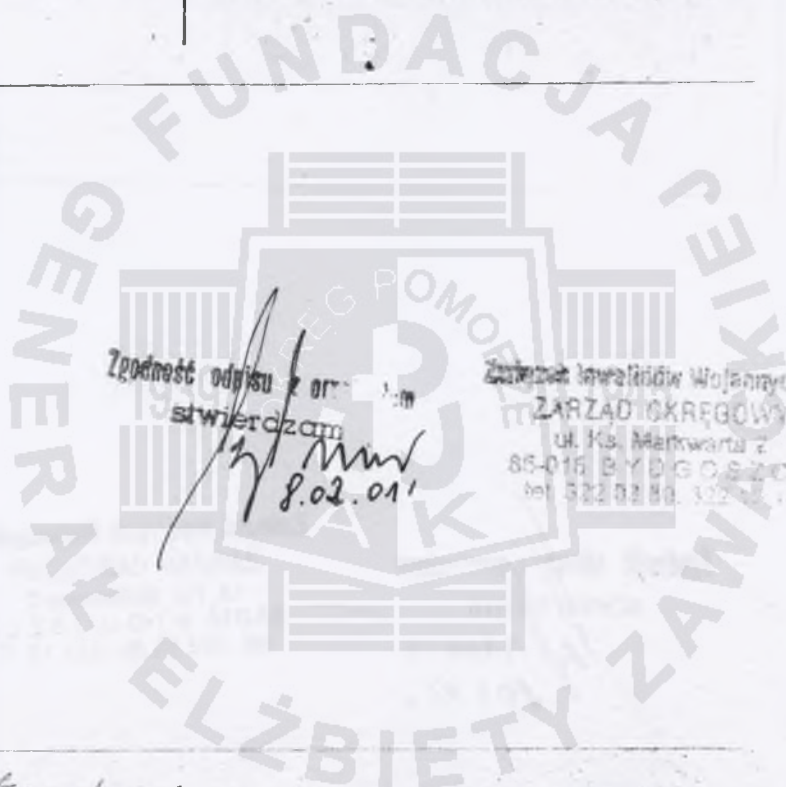
Frh.

Orszel Barbara

Leslau a.d. Weichsel

Mozart Str. 3. H. 5.

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Zgodność odpisu z oryginałem
stwierdzam

8.02.01

Zarząd Powiatowy Województwa
ZARZĄD POWIATOWY
ul. Ks. Mierkwarta 2
85-016 BYDGOSZCZ
tel. 522 02 80, 522 02 11

Absender: Orszel Antonina
Litzmannstadt
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Robert-Machstr. 16.
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte

Fraülein

Orszel Barbara

(6) Leslau

Mozartstr. 3

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

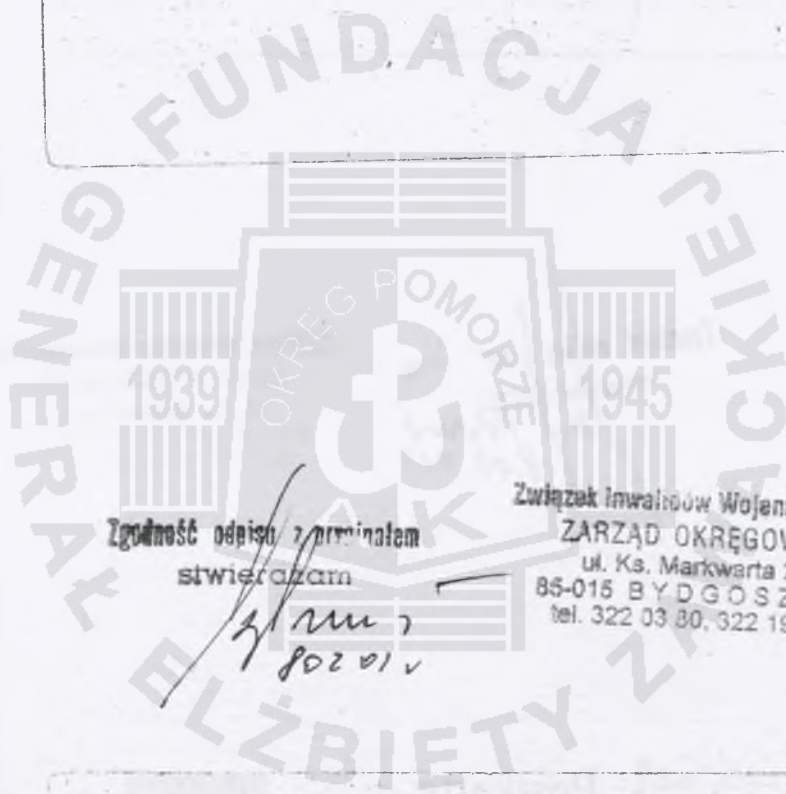
DER FUHRER
KENNT NUR KAMPF,
ARBEIT UND SORGE.
WIR WOLLEN
IHM DEN TEIL ABNEHMEN,
DEN WIR IHM ABNEHMEN
KUNNEN

Litwa auf Post, den 14.44

Meine sehr geliebten Töchter.

Euch sowie allen Bekannten wünsche ich Gesundheit und gutes Osterfest. Sendet mir bitte folgendes: 1 Hemd, 1 Unterhemd, 1 Unterhose, 1 Handtuch, 1 Socken, 2 Taschentücher, 1 Kufe, 1 Schuhwickel, 1 Zahnpasta-u. Bürste, 1 Seife aus Kalm. Öl, 1 Droggarn, 1 Bleistift (Körner) und meinen grünen Zettel. In den Feiertagen könnt ihr mir Brot kochen, das nur ausnahmsweise beantwortet bitte nur auf Postkarten. Es küsst euch umi mit euer Vater

Ludwik Orsz

Zgodność odpisu z oryginałem
stwierdzam

11.04.44
802 01 v

Związek Inwalidów Wojennych RP
ZARZĄD OKRĘGOWY
ul. Ka. Markwarta 2
85-015 BYDGOSZCZ
tel. 322 03 80, 322 19 11

Liebe Basia und Halinka!

Die Karte von euch habe ich erhalten. Schreiben sie oft an mich. Ich bin gesund. Mein Paket habe ich bekommen, schicken sie mir nichts, ich habe alles was ich brauche. Halten sie nur allein? Seien sie gesund, führen sie zu die Wirtschaft. ~~Die~~ Arbeiten sie wie gewöhnlich? Ich küsse herzlich

Antonia Orsz

Absender: Orst Ludwig
 Litzmannstadt
 Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
 Robert Koehn 16
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer
 Feb. 3. 10. 92

Postkarte

[Handwritten signature]

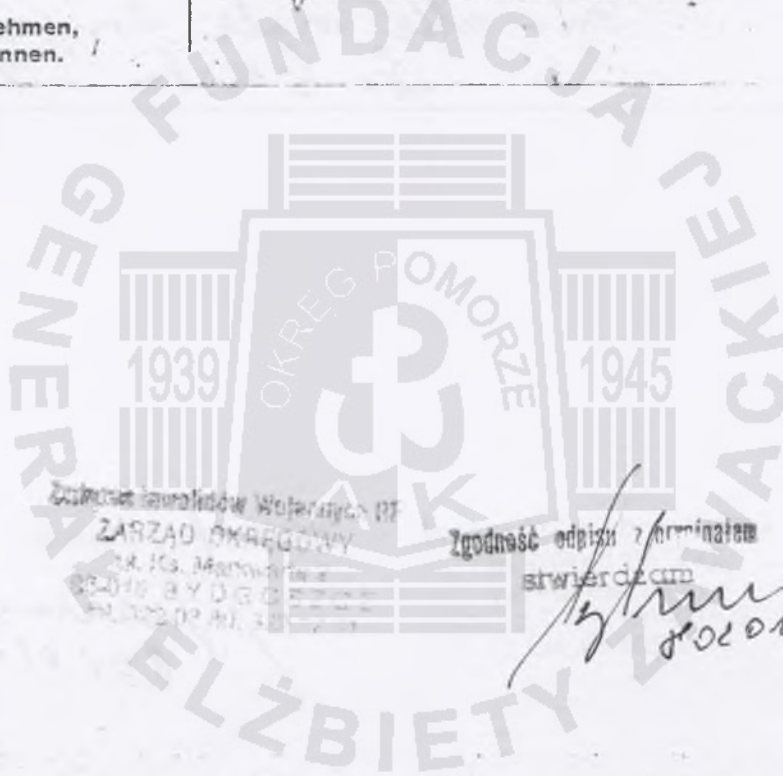
An Fräulein
 Orst Barbara

⑥ Leslau

Mozartstr. 34, 5

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Der Führer kennt nur Kampf,
 Arbeit und Sorge.
 Wir wollen ihm den Teil abnehmen,
 Den wir ihm abnehmen können.

Absender: Ludwig Orst
 Feb. 3. 10. 1892 Litzmannstadt
 Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
 Robert Koehn 16
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte

An Fräulein

Barbara Orst

⑥ Leslau

Mozart Str. 3 4, 5

Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Geliebte Tochter!

5. 8. 44

Fch bin ~~gesund~~ und fülle mich mit ~~der~~ alle eure gute Wünsche an mich, dan ich, ~~etich~~ herzlich. Fch brauche Zahnpaste u. Bleistift. Wünsche habe ich bis jetzt, jede Woche erhalten.

Für alle viele Grüße u. Liebe
L. Orst Vater

Zakład Narodowy im. Kopernika
ZARZĄD OBYWÓW
ul. J. Paderewskiego 2
80-018 BYDGOSZCZ
84 222 02 80, 322 13 11

Zgodaść odosn z erroinalem
stwierdzenie

[Handwritten signature]
80201

Basenka

In Deinen Geburtstag sende ich Dir herzlich grüsse. Du sollst immer gesund bleiben und es soll Dir immer gut gehen! Mein allerliebste Kind ich sende auch Grüsse für Mutti für Uta für unsere Familie und alle Bekannte. Einen Kusse ich herzlich, schreibt Ihr bitte so oft wie möglich zu mir, Ich hab schon keine Zahnpaste. Bleibt Ihr gesund - Ihr Vater

[Handwritten signature]

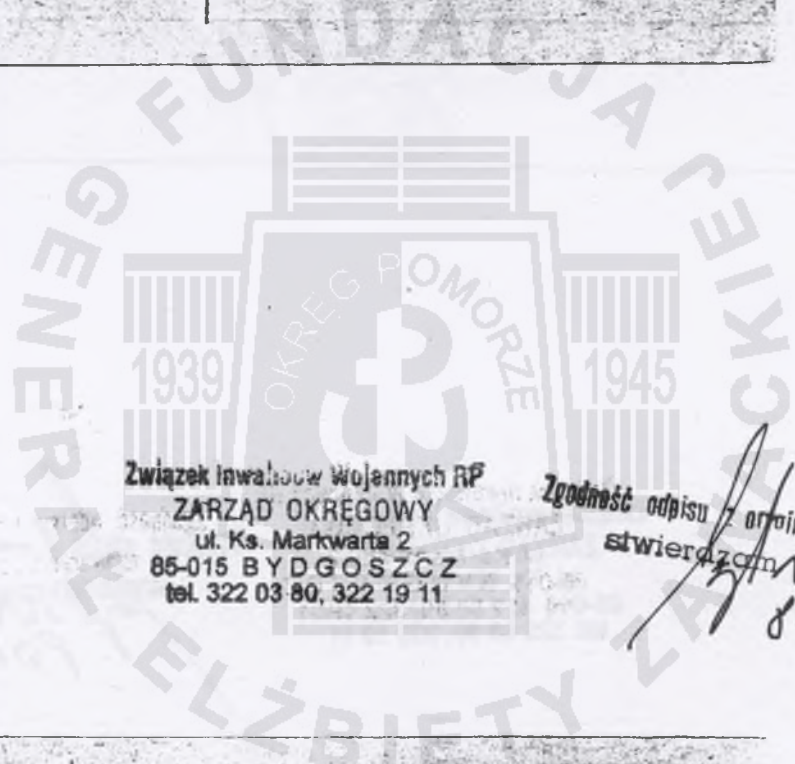
datumstadt, du. 15. 5. 44

Absender: *Wstęś duński*
Litzmannstadt
 Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
nr. Rab Kochstraße
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte
 Litzmannstadt
 grösste
 Textil-Industrie
 im Osten

 20

Barbara Orset
 Leslau (6)
 Mozartstr. 3
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Zgodność odpisu z oryginalem
 stwierdzam
[Signature]
 802 01 ✓

Absender: *Endrzej Orset*
ul. 3.10.1892, Litzmannstadt
 Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Robert Koch Str. 16
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte
 Litzmannstadt
 Ortsangabe
 gehört stets die
 POSTLEITZAHL

 20

An Fräulein
 Barbara Orset
 (6) Leslau
 Mozart Str. 3
 Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

d. Stadt - 15. 4. 44

Meine lieben Töchter!
Danke sehr für Osterwünsche, welche
Ihr, Verwandte in Bekannte über
sendet haben. Im letzten Paket
habe ich nicht erhalten: Seife, Zahn-
paste, Zinn, Baumwolle, Nadel in
Blendstift. Schreibt zu mir öfters.
Gesende herzlichste Grüße an Verwandte
in Bekannte. Euch küsse ich

Ludwik Orszak

Związek Inwalidów Wojennych RP
ZARZĄD OKRĘGOWY
ul. Ks. Markwarta 2
85-015 BYDGOSZCZ
tel. 322 03 80, 322 19 11

Zgodność odpisów z oryginałami
stwierdzam

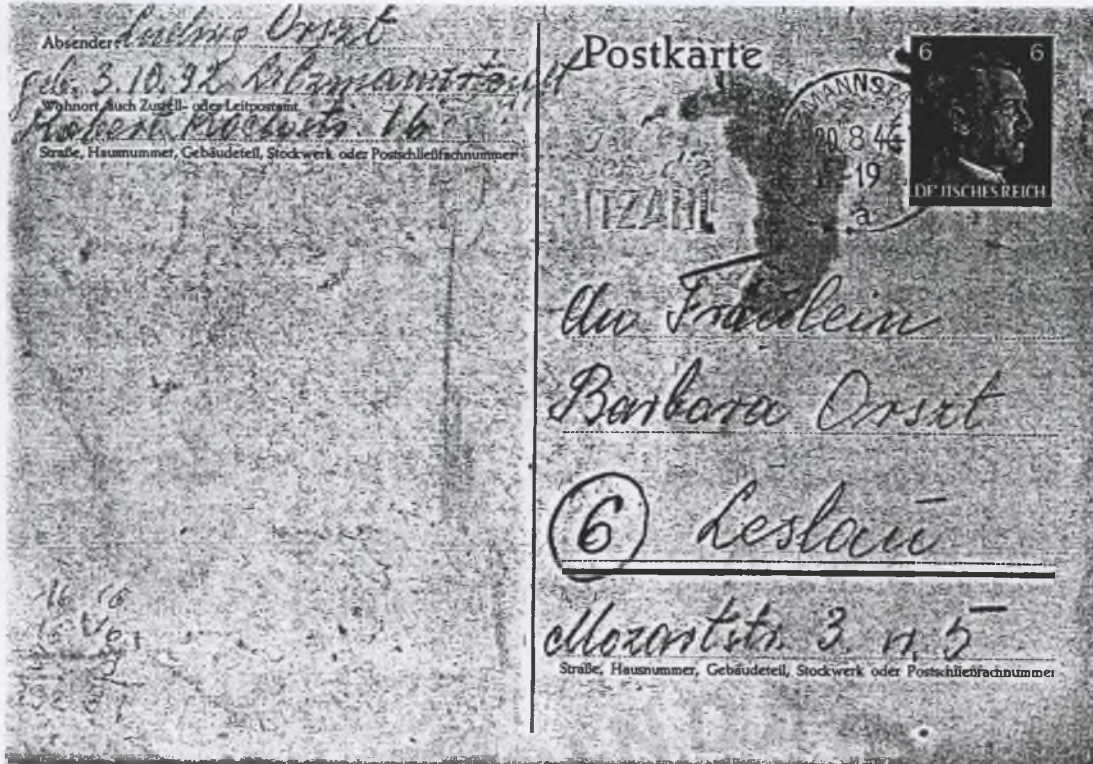
[Signature]
PDC 01

- Alliebste Kinder!

Die letzte zwei Kisten hab ich erhalten.
Ich schreibe zwei mal monatlich, mehr ist nicht
gestaltet. Paket für Pfingsten hab ich erhalten
wie ich geschrieben habe. Bekens hab ich ein Nacht-
hemd in Zahnpaste erhalten - dann gemacht.
Jetzt bekomme ich schon zwei Wochen keine
Wäsche. Ich sende für Euch, Elttern alle Verwandte
in Bekannte herzlichste Grüße. Ihr Vater
schreibt mir oft.

L. Orszak

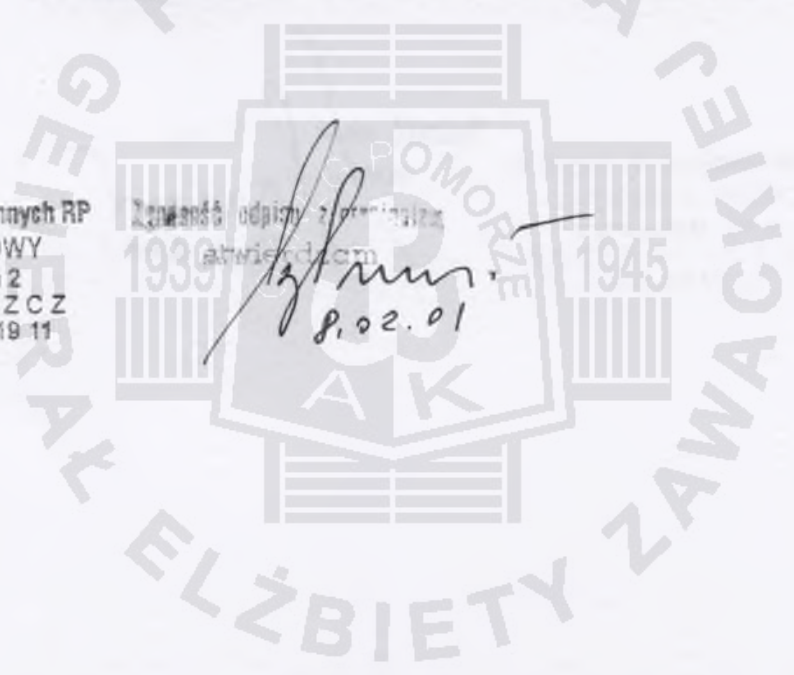
Stettin, 16. 7. 44

8

Liebe Thindler!
Die letzte zmeie Postkarte habe ich erhalten. Es
freut mich sehr, dass sie beide arbeiten und
gesund sind. Die Mäselie bekomme ich
regelmässig. Bitte schicken mir Jahrespas-
ze. Für die Mäselie danke aus ganzem
Herzen. Herzliche Küsse und Grüsse für
Eveli, Elvetti, Veronidten und alle
Bekannten. Schreibt öfter.
Euer Vater
L. Orsnt
Litmanstadt 12. VIII-44.

Związek Inwalidów Wojennych RP
ZARZĄD OKRĘGOWY
ul. Ks. Markwarta 2
85-016 BYDGOSZCZ
tel. 322 03 80, 322 19 11

Zawandó odpisy z pomorza
inwalidom
8.02.01

Absender: *Wm. Wrost*
Litzmannstadt
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Lanzgasse Nr. 13.
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte

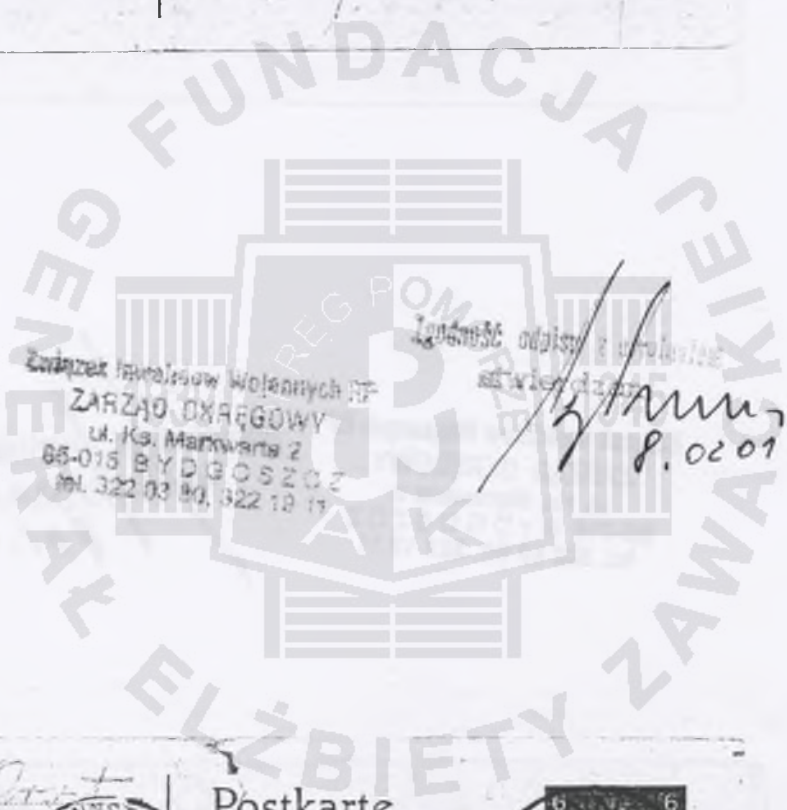

Frä.
Barbara Wrost

@ Lesław

Mosart Str. 3
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

9

Absender: *Litzmannstadt*
Wohnort, auch Zustell- oder Leitpostamt
Lanzgasse Nr. 13.
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Postkarte

Fräulein
Barbara Wrost

Lesław (6)

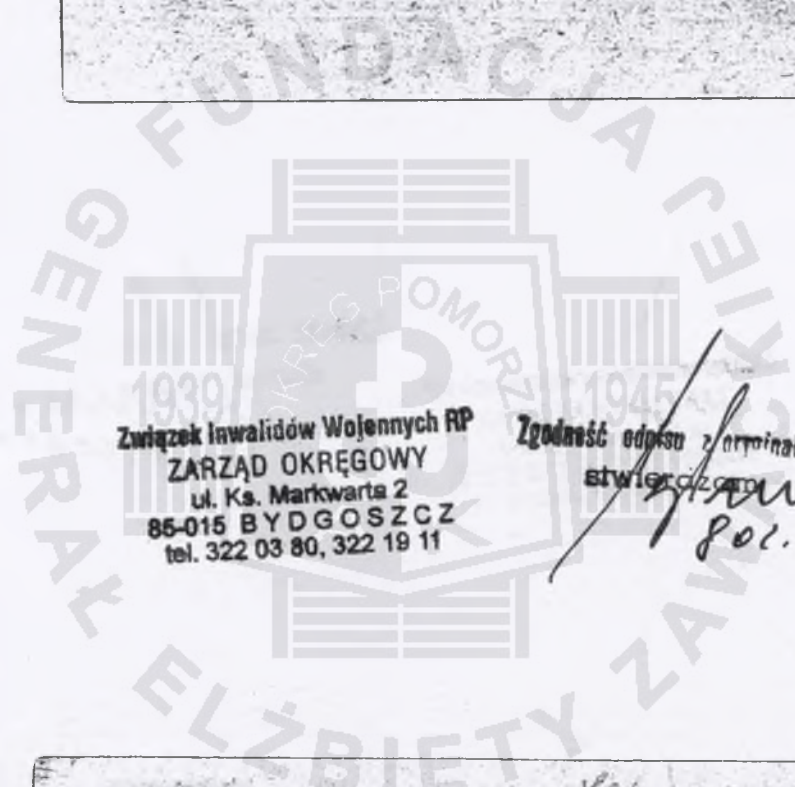
Mosart Str. 3
Straße, Hausnummer, Gebäudeteil, Stockwerk oder Postschließfachnummer

Der Führer kennt nur Kampf,
Arbeit und Sorge.
Wir wollen ihm den Teil abnehmen,
Den wir ihm abnehmen können.

41

Postkarte 01/12 44 ¹⁰

Liebe Gasia und Helmut!
Paket von Gerta habe ich am 21.
erhalten für welches ich herzlich
danke. Bin gesund und fühle
mich wohl. Schickt mir bitte noch
Kostbare und schenkt an mich
Herzliche Grüße von Gerta mit
Antonino 1944

Związek Inwalidów Wojennych RP
ZARZĄD OKRĘGOWY
ul. Ks. Markwarta 2
85-015 BYDGOSZCZ
tel. 322 03 80, 322 19 11

Zgodność odpisu z oryginałem
stwierdzam

801.01

Wrocław, 2.9.44.
Liebe Gasia und Helmut!
Am 8.9. erhielt ich eure Postkarte vom 28. und auch von
eurer 5.9. Hebe den Apfel habe ich mich am meisten ge-
reut 8 Wochen habe ich etwas Futter und Kommer auf etwas
Linsen und Linsen Appetit. Vielleicht schickt ihr mir von
Zeit zu Zeit wieder etwas für den Magen. Wäsche muss
Bekleidung brauche ich nicht, alle 3 Wochen kann
jemand die schmutzigen Wäsche abholen.
Ich habe hier keine Postboxen zum Schreiben, schickt
mir bitte 2 Stück
Recht herzliche Grüße & Küsse von Gertel hier
Opette

IV/2. Korespondencja z rodziną: Orset Antonina

1. Korespondencja elektroniczna z
Wazimierzem Klimkowskim z sierpnia
2010.

k. 1 o. 1

DRUKUJ

Wydrukowane ze stron: poczta.wp.pl

Data: Piątek, 6 Sierpnia 2010 09:18

Od: <fapak@wp.pl>

Do: <klinikowski-kazimierz@wp.pl>

Temat: Odp: Poszukiwania

Szanowny Panie!

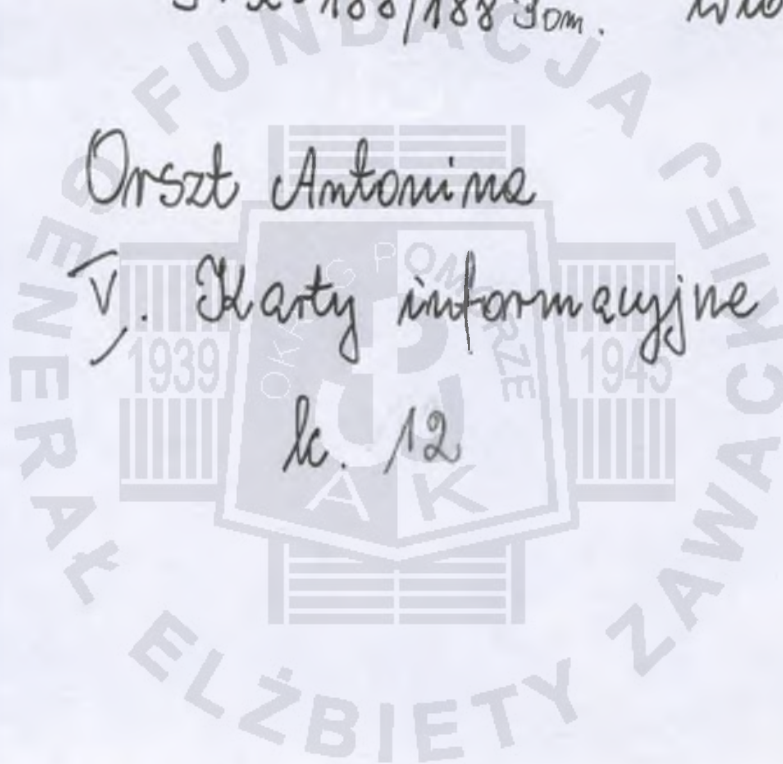
2. W naszym Archiwum posiadamy dość obszerne informacje dotyczące Rodziny Orszt. M. in. w cz. 1 i 5 Słownika biograficznego kosnpiracji pomorskiej 1939 - 1945 są biografie: Orszt Feliksy, Orszt Heleny, Orszt Ludwika. Zapraszamy do Archiwum
Łączę wyrazy szacunku
Elżbieta Skerska
dokumentalistka działu: Archiwum Pomorza
Dnia 3-08-2010 o godz. 8:58 klinikowski-kazimierz@wp.pl napisał(a):
- > Witam.
 - > Bardzo dziękuję za szybki i pozytywny odpis.
 - > Proszę o przesłanie publikacji za zaliczeniem pocztowym na adres domowy
 - > podany w mailu czyli ul.Konopna 34/38; 85 - 133 Bydgoszcz.
 - >
 - > Z poważaniem
 - > Klinikowski Kazimierz
 - >
 - >
 - >
 - >
 - >
 - > Dnia 3-08-2010 o godz. 8:29 fapak@wp.pl napisał(a):
 - > > Witam serdecznie,
 - 2. > > Publikację Kujawski Związek Polityczno-Literacki... mogę Panu wysłać -
 - > > cena 15 zł + koszty przesyłki. Mogę wysłać za zaliczeniem pocztowym, czy
 - > > na ten adres: Kazimierz Klinikowski, ul.Konopna 34/38; 85 - 133
 - > > Bydgoszcz?
 - > > Z poważaniem
 - > > Anna Lewandowska
 - > > sekretariat Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej
 - > > www.zawacka.pl
 - > > P.S. Pańskiego maila przekazałam też pracownikowi działu Pomorza p.
 - > > Elżbiecie Skerskiej, sprawdzimy czy w naszych kartotekach figuruje
 - > > nazwisko Orszt i poinformujemy Pana.
 - > > Dnia 2-08-2010 o godz. 21:38 klinikowski-kazimierz@wp.pl napisał(a):
 - > > > Witam.
 - > > > Nazywam się Klinikowski Kazimierz, mam 55 lat, mieszkam w Bydgoszczy i
 - 1. > > > zajmuję się historią swojej rodziny min Rodziną Orszt.
 - > > > Jesteście Państwo wydawcami pozycji pt."KUJAWSKI ZWIĄZEK
 - > > > POLITYCZNO-LITERACKI I KUJAWSKIE
 - > > > STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-LITERACKIE NA KUJAWACH WSCHODNICH W LATACH
 - > > > OKUPACJI NIEMIECKIEJ 1939-1945" Bogdan ZIÓŁKOWSKI. Wydane przez Fundację
 - > > > "Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
 - > > > Toruń 2006 tom XLIX.
 - > > >
 - > > > Czy wyżej wymienione wydanie jest do kupienia, jeśli tak proszę o
 - > > > informacje na adres mailowy
 - > > > klinikowski-kazimierz@wp.pl lub adres domowy klinikowski Kazimierz
 - > > > 85-133 Bydgoszcz ul.Konopna 34/38
 - > > > Jeśli jesteście Państwo w posiadaniu innych informacji aniżeli zawarte w
 - > > > ww publikacji również będę wdzięczny za sygnał o nich.
 - > > >
 - > > > Z poważaniem
 - > > > KLinikowski kazimierz

T: 52-188/188 Pom. Włocławek

Orszel Antonina

V. Karty informacyjne

lc. 12

SW

1

2

188 Pom

3

PK
6Foctavel

1

4 + Orsat Antonine 5

6

7 Orsat

8 signacy i Julianna
2 d. Celsus

9 m 12 VI 1893

10 adnes cirk Barbara Jurginske
Pogodones, ul. Zimolka 19 m 57
kto Merty mgra

M. arent I 1944 v
Znamod. VI 1944 v
w Ravensbrück

12. vel signacy Orsat Heleny

verte

K 318/18875
144 23312

skrajnica
gospodstwu
lokalni kontaktowcy

obw Włocławek - Włk

bez tytułu

Orszet Antoni, w czasie okupacji Orszet
Zd. ? / 12 II 93; + Xⁿ 44/ 9

C. Hymaceo i Juliany Zd. Celmer

^{żenowic}
Orszet Antoni w Łodzi, współpraca z m.żem
Indrkiem Orszet, zamordowanym w wyzniku w
Łodzi I 45

Orszet. przez Gestapo w końcu stycznia 44 (współ-
praca V K KO Pomorski "Grajane"), torturowane
w wyzniku w Łodzi i Łodzi, nie zobadrite
nikogo. Wywiezione do Ravensbrück 11 X 44,
gdzie zginięta, wyachitejonowane do pisa,

archiwum S Zawachny pas. 188 Tom

relacja H Burda zd Orszet, Olsztyn Kopernika 15/8

188 P

- Orszit Antonina Włocławek₃
wg rel. Sprysyńskiej-Przedlaskiej Grety (135 P)
- 1) Orszit Antonina została przypięta do wiszenia przy ul. Gdalińskiej 13 w kuchi 22. 11. 44 r. / 84 BK
 - 2) wysuaczona na wyjazd do Ravensbrück 11. 8. 44 r. / 84 BK
 - 3) Orszit Antonina bratowa Heleny Orszit Barda była z meciem duńskim, sprymyślną i Heleną - Orszit na konfrontacji z Gustawem Abnerowiczem w nocy 22. 1. 44 r. / 84 BK

5.22.7.19.

Ромовце

Тр 73/II Вісостанек

Rareusbrück
AM 4

+ Оршт. Antonina

Мезушкіца

"Antonina"

ur. 12.06.1898r.

Ігнац: Julianne zd. Pelmer-
wanice

проедана ў 1944r. Rareusbrück
рыскіх аўганцаў.

Вісостанек

зрэдзіць: Prk. Płyckiński K. O

"Luneta" ldr. 223/P zd 24. XII 1944r. poz 37

Одрученія К.В.

ад 1941 кэсп. К.О "Luneta" Тэчніцка.

verte

Вісостанек

M.B.

tel. Sporyszynska Gene - Prudacka nr. 39/ii Wroclaw
Parem byly w miescie w Gostawku, Gdansk
i w obone Ravensbrück, Anstowanc waz
z miescie - (bratem Heleny Burdy - Drst Antonia/Al
rel. Heleny Burda z 1976r. 9.06a

Waleria se Gostawku do AK waz z miescie Ludwikow
Drst, zamordowany w miescie w Lodzi, Anstowana w koncu
stycznia 1944r. W miescie w Gostawku 29.11 1944r. przewiezona
do Lodzi, a 11.1 1944r. do Ravensbrück.
W miescie skrotki ukladowane ni wydana nikogo.
Pozostawila dnie corki Barbara i Malina.

tel. Olawska - Lidka Olga

Drst Antonia - przepisowo skrotka korespondencyjna Wroclaw
web.

5.22.9.19,
Pomorz

R 73/II Wtoctawek-

A.K.

5

* Orszł Antonina

Cieszynska

" Antonina "

Ignacy i Juliana zd. Celmer

ur ~~12.06.1893~~ 12.06.1893 r.

Wtoctawek

+ gm. ob. 1944 r. Ravensbrück
wyselekcjonowana

Tródtę

1) relacja Burda Helena ur. 73/II Wtoctawek

2) rel. Lidka - Olszewska - archiwum E. Zaradka.

3) rel. Szymyńska - Jena Friedrike ur. 39/II Wtoctawek

4) ptk. Cylificki "Odmaczenia K.O." "Kunsta" zd. 24. XII 1944 r. poz 37

"Kryż. Waleknych"

Wtoctawek

i) Kl. Heleny Bundy, Olomouc 8. 2. 1945 r.

6

ii) D. Wenzelová Tódková z naší včeraškové pauky
byly oproti masek Helena Sprysyňská, Olga Lidke-
Olšovská, Eugenie Polská, Antonína Dost.

Antonína Dost, Wenzelová ob. v Navrovněch
v naší ostatní již selekci v pondělí 1944 r.
zostala pořána do práce.

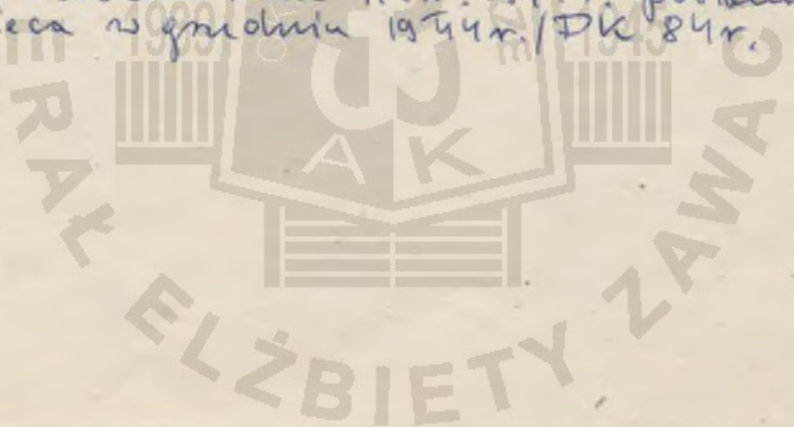
КЛОЦАКЕК
AK 7

+
1844 ORSZYTOVA ANTONINA

rod. Stara Poległ. Miest. Walli 302
sam. we Włodzawku; w krasp. istym AK
Orszytowa wsiadła we Włodzawku, Łodzi, Gdalu
wzięta w Rawańskach

Spis

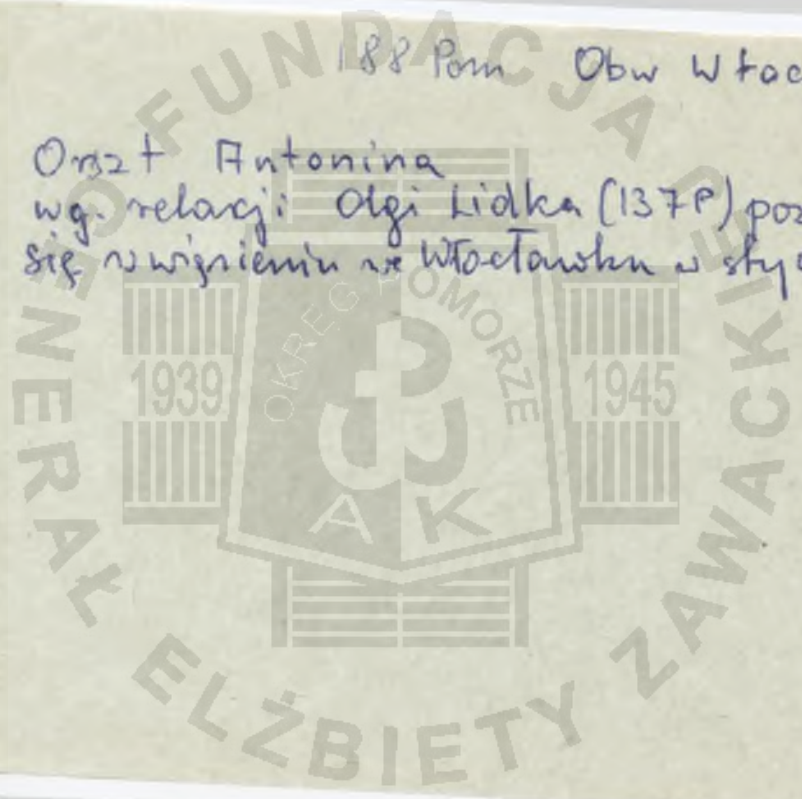
138 Pen Włocławek
Orszel Antonina 8
wujek Heleny Orszel Burdy (145 P)
Antonina Orszel ^{z domu Kuchnicka (Orszel)} przesłana do
więzienia w Łodzi 29.02.1944, potem
zamordowana w Ravensbrück, wy-
wiezioną tam 11.8.1944 r. potem do
pieca w gminie 1944 r. / Dk 84 r.

188 Pom Obw Wtoctawek

Orsz Antonina
wg. relacji Olgi Lidka (137P) poznaty
się w więzieniu w Wtoctawku w stycz. 1944r

9
DK
84

Ornt Antonina ^{1888 P} Wtoctawek
wg rel. Feliksy Ornt (446 P) 10

H. Ornt iowa Ludwika arentowana was
a niemiec w czasie wrypy w drugiej
potowie lutego 1943 r. zginsla w obozie
koncentracyjnym. /br

✓
Orszet Antonina
c. Ignacego

KW

ps. "Antonina"

KO
Ok. Pom. AK

Mosławek

zob. Sadowski Józef,
Mówi numer 31806,
N-wa 1888, s. 183, poz. 37.

Orszel Antonime

Вікторавел
AK

zob. Liotkowski B., Polska ¹²
Podziemno. me Gijawach...,
Tomii 2008, s. 193, 194, 213-214,
221-222

NR. X'14

Orszet Antonina

